

הוכחות משפטים בבדידה:

1. קבוצת המנה של יחס שקילות על A היא חלוקה של A כמו כן, כל חלוקה של A משרה יחס שקילות על A .

צ"ל: 1. $\emptyset \notin A_R$

נניח בשלילה ש $\emptyset \in A_R$, לכן הקבוצה הריקה היא מחלקת שקילות a ששייך A כלשהו ולכן אחת ממחלקות השקילות היא קבוצה ריקה. וכיוון ש aRa (רפלקסיביות) אזי a שייך למחלקת השקילות $[a]_R$ בסתירה!

2. $\cup A_R = A$

צד ראשון: יהי $x \in \cup A_R$ לכן קיימת מחלקת שקילות $[a]_R$ כך ש $x \in [a]_R$ וידוע ש $[a]_R \subseteq A$ ולכן $x \in A$.

צד שני: יהי $a \in A$. צ"ל $a \in \cup A_R$ שקיימת קבוצה ששייכת

$[x]_R \in A_R$ כך ש $a \in [x]_R$ נבחר $a=x$ $a \in [a]_R$ אכן ראינו לפי רפלקסיביות $a \in [a]_R$.

3. כל שני מחלקות הן זרות זו לזו.

תהיינה $[x]_R, [y]_R \in A_R$ כך ש $[x]_R \cap [y]_R \neq \emptyset$ צריך להוכיח ש $[x]_R = [y]_R$.

נבצע הכלה דו כיוונית:

יהי $a \in [x]_R$ וצ"ל $a \in [y]_R$. לפי הנתון קיים איבר z כך ש $z \in [y]_R$ וגם $z \in [x]_R$, ולכן yRz וגם xRz וכיוון ש R סימטרי אז zRy ובגלל ש xRy טרנזיטיבי xRa נתון וצ"ל yRa ומסימטריות yRx ומטרנ' yRa .

ויוצא לנו $a \in [y]_R$ (בצד השני דומה) ומ.ש.ל.

הרצאה 4

היחס המושרה ע"י החלוקה

יהי $\{A_i : i \in I\}$ חלוקה של A , אזי $R = \bigcup_{i \in I} (A_i \times A_i)$ הוא יחס שקילות על A . קוראים לו היחס המושרה ע"י החלוקה.

הוכחה

רפלקסיביות – יהי $a \in A$ מכיוון ש $\{A_i : i \in I\}$ חלוקה של A מתקיים $\bigcup_{i \in I} A_i = A$ ו"א $a \in A_i$ ו"א $a \in \bigcup_{i \in I} A_i$ ולכן קיים $i \in I$ כך ש $a \in A_i$ מכיוון ש $R = \bigcup_{i \in I} (A_i \times A_i)$ נקבל ש $(a, a) \in R$.

סימטריות – יהי $(a, b) \in R$ מכיוון ש $R = \bigcup_{i \in I} (A_i \times A_i)$ אז $(a, b) \in \bigcup_{i \in I} (A_i \times A_i)$ ו"א קיים $i \in I$ כך ש $(a, b) \in A_i \times A_i$ ולכן $a \in A_i \wedge b \in A_i$ ו"א $(b, a) \in A_i \times A_i$ נקבל ש $(b, a) \in R$.

טרנזיטיביות – נניח ש $(a, b) \in R \wedge (b, c) \in R$ מכיוון ש $R = \bigcup_{i \in I} (A_i \times A_i)$ ו"א קיים $i \in I$ כך ש $a \in A_i \wedge b \in A_i$. מכיוון ש $(b, c) \in R$ קיים $j \in I$ כך ש $b \in A_j \wedge c \in A_j$. קיבלנו ש $b \in A_i \cap A_j$ ו"א $A_i \cap A_j \neq \emptyset$ מכיוון ש $\{A_i : i \in I\}$ חלוקה של A נקבל ש $i = j$. סה"כ קיבלנו שקיים $i \in I$ כך ש $a \in A_i \wedge c \in A_i$ ולכן קיים $i \in I$ כך ש $(a, c) \in A_i \times A_i$ ומכיוון ש $R = \bigcup_{i \in I} (A_i \times A_i)$ נקבל ש $(a, c) \in R$.

המשק
ש
1

מסקנה

קיימת התאמה בין החלוקות של A לבין יחסי השקילות על A .

דוגמה

לכל $i \in \mathbb{Z}$ תהי $A_i = \{x \in \mathbb{R} : i \leq x < i+1\}$. האוסף $\{A_i : i \in \mathbb{Z}\}$ הוא חלוקה של הממשיים. היחס המושרה הוא $[x] = [y]$ שפירושו, החלק השלם של x מלמטה שווה לחלק השלם של y מלמטה.

קבוצת המנה

עבור יחס שקילות R נגדיר את קבוצת המנה כקבוצת כל מחלקות השקילות. $A/R = \{[a]_R \mid a \in A\}$.

דוגמאות

1. יהיו $a, b \in \mathbb{Z}$ ויהי m מספר טבעי הגדול מ 1 אז $a = b \pmod{m}$ אם ורק אם קיים מספר $k \in \mathbb{Z}$ כך ש $a = b + k \cdot m$.

יחס השקילות מודולו $a, b \in \mathbb{Z}$ הוא היחס הבא: $R_m = \{(a, b) \mid a, b \in \mathbb{Z} \wedge a = b \pmod{m}\}$.

מחלקות השקילות של R_3 הם:

$$[0]_{R_3} = \{\dots, -6, -3, 0, 3, 6, 0\dots\}$$

$$[1]_{R_3} = \{\dots, -5, -2, 1, 4, 3, 0\dots\}$$

$$[2]_{R_3} = \{\dots, -4, -1, 2, 5, \dots\}$$

נרשום את קבוצת כל מחלקות השקילות ונקבל את קבוצת המנה: $\mathbb{Z}_3 = \{[0]_{R_3}, [1]_{R_3}, [2]_{R_3}\}$.

2. תהיי $A \neq \emptyset$. ליחס המלא יש רק מחלקת שקילות אחת והיא A .

3. תהיי $A \neq \emptyset$. ליחס הזהות, מחלקות השקילות הן כל הקבוצות מהצורה $\{a\}$, כאשר $a \in A$.

נראה שהתחום והטווח של שתי הפונקציות זהה. $f: A \rightarrow B$, $I_B: B \rightarrow B$ על פי הגדרת ההרכבה
 $I_B \circ f: A \rightarrow B$

יהי $a \in A$ אז $(I_B \circ f)(a) = I_B(f(a)) = f(a)$
 באותו אופן ניתן להראות ש $f \circ I_A = f$

הגדרה

תהיינה A, B קבוצות ותהיי $f: A \rightarrow B$ פונקציה. הפונקציה f הפיכה אם קיימת פונקציה $g: B \rightarrow A$ כך ש $g \circ f = I_A \wedge f \circ g = I_B$. הפונקציה g תקרא הפונקציה ההופכית של f ותסומן ע"י f^{-1} .

משפט

תהיי $f: A \rightarrow B$ פונקציה הפיכה. הפונקציה ההפיכה של f יחידה.

הוכחה

נניח שהפונקציות $g: B \rightarrow A, h: B \rightarrow A$ הן ההופכיות של f . יהי $b \in B$ אז:
 $g(b) = I_A(g(b)) = (h \circ f)(g(b)) = h(f(g(b))) = h(f \circ g(b)) = h(I_B(b)) = h(b)$

משפט

תהיי $f: A \rightarrow B$ הפונקציה הפיכה אם ורק אם f חח"ע ועל.

הוכחה

$\Leftarrow$

נתון ש f הפיכה ולכן קיימת פונקציה $g: B \rightarrow A$ כך ש $f \circ g = I_B \wedge g \circ f = I_A$. מכיוון ש $g \circ f = I_A$ נקבל ש $g \circ f$ חח"ע וממשפט קודם f חח"ע. מכיוון ש $f \circ g = I_B$ נקבל ש $f \circ g$ על וממשפט קודם f על.
 $\Rightarrow$
 נתון ש f חח"ע ועל.

נגדיר פונקציה $g: B \rightarrow A$. יהי $b \in B$ מכיוון ש f על $f^{-1}[\{b\}] \neq \emptyset$ ומכיוון ש f חח"ע קיים לכל היותר איבר אחד ב $f^{-1}[\{b\}]$ ז"א בקבוצה $f^{-1}[\{b\}]$ קיים איבר אחד ויחיד נסמנו ב a_b .
 $g(b) = a_b$ הפונקציה מוגדרת היטב מכיוון שלכל $b \in B$ קיים איבר אחד ויחיד ב $f^{-1}[\{b\}]$.
 נוכיח שהפונקציה $g: B \rightarrow A$ היא ההופכית של הפונקציה f .
 יהי $a \in A$ נסמן $f(a) = b$ ואז $a = a_b$. $(g \circ f)(a) = g(f(a)) = g(b) = a_b = a$.
 יהי $b \in B$ ואז $(f \circ g)(b) = f(g(b)) = f(a_b) = b$.

הערה

אם $f: A \rightarrow B$ וקיימת פונקציה $g: B \rightarrow A$ כך ש $f \circ g = I_B$ אז לא בהכרח ש f הפיכה ולא בהכרח ש g ההופכית שלה.

דוגמה

$A = \{1, 2, 3\}, B = \{5, 6\}$

נגדיר $f: A \rightarrow B$ ע"י $f(1) = 5, f(2) = 6, f(3) = 5$ ו $g: B \rightarrow A$ ע"י $g(5) = 1, g(6) = 2$.
 $f \circ g = I_B$ אינה חח"ע ו g אינה על ולכן שתיהן לא הפיכות למרות ש $f \circ g = I_B$.
 הסיבה: $g \circ f \neq I_A$.

על
2

הרצאה 9

הגדרה

יהיו A, B קבוצות. נסמן את קבוצת הפונקציות מ A ל B ב B^A .

משפט

אם A, B קבוצות סופיות, ו B אינה ריקה, אז B^A סופית ו $|B^A| = |B|^{|A|}$.

הוכחה

נסמן $A = \{a_1, a_2, \dots, a_n\}, B = \{b_1, b_2, \dots, b_m\}$ לכל איבר a_i בתחום יש איבר אחד ויחיד כך ש $(a_i, b_j) \in G$ ולכן יש ל $a_i, 1 \leq i \leq n$ m אפשרויות. סה"כ האפשרויות שנקבל הוא m^n .

נכליל את המשפט לקבוצות אינסופיות ועבור שתי קבוצות A, B נסמן $|B^A| = |B|^{|A|}$.

טענה

הגדרת העוצמה של קבוצת הפונקציות מ A ל B מוגדרת היטב. ז"א אם $|A| = |C| \wedge |B| = |D|$ אז

$$|B^A| = |D^C|$$

הוכחה

$|A| = |C|$ ולכן קיימת פונקציה חח"ע ועל $f: A \rightarrow C$.

$|B| = |D|$ ולכן קיימת פונקציה חח"ע ועל $g: B \rightarrow D$.

נגדיר פונקציה $h: B^A \rightarrow D^C$ עבור $t: A \rightarrow B$ נגדיר $h(t): C \rightarrow D$ להיות $h(t) = g \circ t \circ f^{-1}$.

מכיוון ש f, g חח"ע ועל הפונקציה h חח"ע ועל.

נוכיח חח"ע

$$t_1 = t_2 \Leftrightarrow g^{-1} \circ g \circ t_1 \circ f^{-1} \circ f = g^{-1} \circ g \circ t_2 \circ f^{-1} \circ f \Leftrightarrow g \circ t_1 \circ f^{-1} = g \circ t_2 \circ f^{-1}$$

נוכיח על

$$יהי $s \in D^C$ אז $s = g^{-1} \circ s \circ f$ $h(g^{-1} \circ s \circ f) = g \circ (g^{-1} \circ s \circ f) \circ f^{-1} = s$.$$

משפט

$$|P(A)| = 2^{|A|}$$
 לכל קבוצה A

הוכחה

תהיי $g: P(A) \rightarrow \{0,1\}^A$ המוגדרת ע"י $g(B) = \chi_B$ נוכיח ש g פונקציה חח"ע ועל.

חד חד ערכית

יהיו $B_1, B_2 \in P(A)$ כך ש $g(B_1) = g(B_2)$ נוכיח ש $B_1 = B_2$. יהי $b \in B_1$ על פי הגדרת הפונקציה

האפיינית $\chi_{B_1}(b) = 1$ מכיוון ש $g(B_1) = g(B_2)$ נקבל ש $\chi_{B_1} = \chi_{B_2}$ ולכן $\chi_{B_2}(b) = 1$ ז"א $b \in B_2$.

קיבלנו ש $B_1 \subseteq B_2$ באותו אופן ניתן להראות ש $B_2 \subseteq B_1$.

על

תהיי $f \in \{0,1\}^A$ נתבונן בקבוצה $C = \{x \in A \mid f(x) = 1\}$ הפונקציה $\chi_C = f$ ולכן $g(C) = f$.

משפט

$$10^{\aleph_0} = \aleph$$

הוכחה

שלם
3

$$\aleph_0 + \aleph_0 = \aleph_0$$

נבחר שתי קבוצות שהם $\aleph_0$ קבוצת הלווייתן (נסמנה A) וקבוצת האי טבעיים.

$$A \cup A' = \mathbb{N} \quad \text{ע'י יוצרים } A'$$

$$(A \cap A' = \emptyset)$$

ולכן גודל $A \cup A'$ ו $A \cap A'$ הם קבוצות פרוט

$$|A \cup A'| = |\mathbb{N}| \quad \text{כל'י}$$

$$|A| + |A'| = \aleph_0 \quad \text{ולכן}$$

$$|A| = |A'| = \aleph_0 \quad \text{נוכיח שהעוצמה של}$$

$$|A| = |A'| \quad \text{נוכיח שהעוצמה של}$$

$$f: \mathbb{N} \rightarrow A' \quad \text{ע'י}$$

$$f(n) = n+1$$

$$f(n) = f(m) \quad \text{חל'ם:}$$

$$n+1 = m+1$$

$$\square \quad n = m$$

$$n \in A \quad \text{ע'י } n' \in A' \quad \text{ע'י: } \underline{f(n) = n'}$$

$$f(n) = n' \quad \text{ככה ע'י}$$

$$n = n' - 1 \quad \text{נבחר}$$

$$f(n' - 1) = n' \quad \text{ואל'}$$

$$\square \quad n = n'$$

$$|A| = |\mathbb{N}| \quad \text{ע'י נראה ש}$$

$$g: A \rightarrow \mathbb{Q} \quad \text{ע'י}$$

$$g(n) = \frac{n}{2}$$

ובחרו שהיא חל'ם $\mathbb{Q}$ והוכחנו.

נבנה שיש מקור ל $n \in \mathbb{N}$ כל שהו ונוכיח של $n+1$ יש מקור. B אינסופית וקבוצת איברי B שאינם עולים על a היא סופית, לכן קבוצת איברי B הגדולים מ a אינה ריקה, יהי b הראשון שביניהם ואז $f(b) = n+1$.

תהיי A קבוצה בת מנייה כלשהי, אם A סופית, כל תת קבוצה שלה סופית, ולכן בת מנייה. אם A אינסופית, אז A שקולה ל $\mathbb{N}$. תהיי B תת קבוצה של A ונוכיח שהיא בת מנייה. תהיי f פונקציה חח"ע מ A על $\mathbb{N}$, אז $f[B] \subseteq \mathbb{N}$ ולכן היא בת מנייה. הפונקציה $g: B \rightarrow f[B]$, כך שלכל $x \in B$ $f(x) = g(x)$ היא חח"ע מ B על $f[B]$, לכן B שקולה לקבוצה בת מנייה ולכן היא בת מנייה.

האלכסון של קנטור

משפט

$$|\mathbb{N} \times \mathbb{N}| = |\mathbb{N}|$$

הוכחה

לכל זוג סדור נתאים איבר טבעי באופן הבא:

$$(1,1), (1,2), (1,3), (1,4)$$

$$(2,1), (2,2), (2,3)$$

$$(3,1), (3,2)$$

$$(4,1)$$

קיבלנו את הסדרה הבאה:

$(1,1), (2,1), (1,2), (3,1), (2,2), (1,3), \dots$ נשים לב שהסדרה מוגדרת באופן הבא: תחילה נספרים האיברים שסכום השיעורים הוא 2, אח"כ נספרים האיברים שסכום השיעורים הוא 3, וכן הלאה... מבנה פונקציה שמתבססת על החוקיות הנ"ל.

מספר האיברים שסכום השיעורים של הוא n שווה ל n ולכן המיקום של האיבר הראשון שסכום השיעורים

$$1 + (1+2+3+\dots+(n-2)) = 1 + \frac{(1+n-2)(n-2)}{2} = \frac{n^2 - 3n + 4}{2}$$

של הוא n . כעת השיעור הימני של האיבר במקום ה k , שסכום שיעורי איבריו הוא n , הוא k .

ולכן הפונקציה היא $f: \mathbb{N} \times \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{N}$ כך ש $f(a,b) = \frac{1}{2} \cdot ((a+b)^2 - 3(a+b) + 2) + b$

$$f(2,3) = \frac{1}{2} \cdot ((2+3)^2 - 3(2+3) + 2) + 3 = 9$$

שימו לב: מהבנייה ניתן לראות שהפונקציה היא חח"ע ועל.

מסקנה 1

אם A, B קבוצות בנות מנייה אז הקבוצה $A \times B$ היא גם בת מנייה.

הוכחה

תהיינה $f: A \rightarrow \mathbb{N}, g: B \rightarrow \mathbb{N}$ פונקציות חח"ע ועל.

נגדיר פונקציה $h: A \times B \rightarrow \mathbb{N} \times \mathbb{N}$ ע"י $h(a,b) = (f(a), g(b))$ מכיוון ש f, g חח"ע ועל אז גם h

חח"ע ועל ומכיוון ש $\mathbb{N} \times \mathbb{N}$ בת מנייה גם $A \times B$ בת מנייה.

מסקנה 2

$\mathbb{Q}$ בת מנייה.

הוכחה

מספר
4
חלק
נ

נגדיר פונקציה $h: A \rightarrow \mathbb{N}$ ע"י $h(a_i) = i$.

הקבוצה $\mathbb{N} \setminus \{1, 2, \dots, k\}$ היא בת מניה אינסופית, ולכן קיימת פונקציה חח"ע ועל $f: C \rightarrow \mathbb{N} \setminus \{1, 2, \dots, k\}$

נגדיר פונקציה $g: A \cup C \rightarrow \mathbb{N}$ ע"י $g(x) = \begin{cases} f(x) & x \in C \\ h(x) & x \in A \end{cases}$ מכיוון שהקבוצות A, C זרות אז

נקבל פונקציה חח"ע ועל.

בניח ש A, C קבוצות אינסופיות. מכיוון ש $2\mathbb{N}, 2\mathbb{N}-1, A, C$ הן קבוצות אינסופיות בנות מניה קיימות פונקציות $f: C \rightarrow 2\mathbb{N}, h: A \rightarrow 2\mathbb{N}-1$ חח"ע ועל.

נגדיר פונקציה $g: A \cup C \rightarrow \mathbb{N}$ ע"י $g(x) = \begin{cases} f(x) & x \in C \\ h(x) & x \in A \end{cases}$ מכיוון שהקבוצות A, C זרות אז

הפונקציה היא חח"ע ועל.

מסקנה

ניתן להראות באינדוקציה שאיחוד של מספר סופי של קבוצות בנות מניה הוא בן מניה.

משפט

- אם f היא פונקציה מ A על B ו A היא קבוצה בת מניה, אז גם B היא בת מניה.
- אם $f: A \rightarrow B$ חח"ע ו B בת מניה, אז גם A בת מניה.

הוכחה

- מכיוון ש $f: A \rightarrow B$ היא פונקציה על אז לכל $b \in B$ $f^{-1}[\{b\}] \neq \emptyset$ ולכן לכל $b \in B$ ניתן לבחור $a_b \in f^{-1}[\{b\}]$. נסמן $A' = \{a_b | b \in B\}$ מכיוון ש A היא קבוצה בת מניה ו $A' \subseteq A$ אז גם A' היא קבוצה בת מניה. נגדיר $f': A' \rightarrow B$ ע"י $f'(a_b) = b$ וקיבלנו פונקציה חח"ע ועל. נשים לב שהפונקציה מוגדרת היטב מכיוון שלכל $b, c \in B$ $f^{-1}[\{b\}] \cap f^{-1}[\{c\}] = \emptyset$ ולכן לא יכול להיות אותו נציג לשתי קבוצות שונות.
- $f[A] \subseteq B$, קבוצה בת מניה ולכן $f[A]$ קבוצה בת מניה. מכיוון ש $f: A \rightarrow B$ חח"ע הפונקציה $f': A \rightarrow f[A]$ המוגדרת ע"י $f'(a) = f(a)$ היא חח"ע ועל ולכן A בת מניה.

משפט

אם לכל $n \in \mathbb{N}$ A_n היא קבוצה בת מניה, אז $\bigcup_{n \in \mathbb{N}} A_n$ היא קבוצה בת מניה.

הוכחה

הראינו שהקבוצה $\mathbb{N} \times \mathbb{N}$ היא בת מניה. לכל $n \in \mathbb{N}$ נגדיר פונקציה על $f_n: \mathbb{N} \rightarrow A_n$. קיימת כזאת מכיוון שאם A_n אינסופית קיימת פונקציה $f_n: \mathbb{N} \rightarrow A_n$ חח"ע ועל ובפרט על ואם A_n סופית אז $A_n = \{a_1, a_2, \dots, a_k\}$ נגדיר $f_n: \mathbb{N} \rightarrow A_n$ ע"י

$$f_n(x) = \begin{cases} a_t & 1 \leq t \leq k \\ a_1 & k < t \end{cases}$$

נגדיר פונקציה $g: \mathbb{N} \times \mathbb{N} \rightarrow \bigcup_{n \in \mathbb{N}} A_n$ ע"י $g(n_1, n_2) = f_{n_1}(n_2)$ ונקבל פונקציה על.

משפט קנטור

תהיי A קבוצה כלשהי אז $|A| \neq |P(A)|$.

הוכחה

התחלה
משפט
5

נוכיח שלא קיימת פונקציה מ A על $P(A)$.
 תהיי $f: A \rightarrow P(A)$ אז לכל $a \in A$ נקבל ש $f(a) \subseteq A$.
 קיימות שתי אפשרויות: אפשרות 1: $a \in f(a)$ אפשרות 2: $a \notin f(a)$.
 תהיי $B = \{a \in A \mid a \notin f(a)\}$. נניח שקיים $b \in A$ כך ש $f(b) = B$.
 אם $b \in B$ נקבל לפי הגדרת B ש $b \notin f(b)$ בסתירה לכך ש $f(b) = B$.
 אם $b \notin B$ נקבל מהגדרת B ש $b \in f(b)$ בסתירה לכך ש $f(b) = B$.

המשק
 coen
 5

הגדרת סדר בין עוצמות

הגדרה

לכל שתי קבוצות A, B נאמר ש $|A| \leq |B|$ אם קיימת פונקציה חח"ע מ A ל B .

טענה

אם $A \subseteq B$ אז $|A| \leq |B|$. נגדיר פונקציה $f: A \rightarrow B$ ע"י $f(a) = a$.

משפט

אם $|A| \leq |C| \leftarrow |A| \leq |B| \wedge |B| \leq |C|$.

הוכחה

אם $f: A \rightarrow B, g: B \rightarrow C$ הן פונקציות חח"ע אז $g \circ f: A \rightarrow C$ היא פונקציה חח"ע.

הגדרה

נאמר ש $|A| < |B|$ אם $|A| \leq |B|$ אבל $|A| \neq |B|$.

דוגמאות

1. $|\mathbb{N}| < |\mathbb{R}|$ מכיוון ש $\mathbb{N} \subseteq \mathbb{R}$ אז $|\mathbb{N}| \leq |\mathbb{R}|$ והוכחנו ש $|\mathbb{N}| \neq |\mathbb{R}|$ מסקנה $\aleph_0 < \aleph_1$.

2. $|A| < |P(A)|$ מכיוון שהפונקציה $f: A \rightarrow P(A)$ המוגדרת ע"י $f(a) = \{a\}$ היא חח"ע אז

$|A| \leq |P(A)|$ והראינו קודם ש $|A| \neq |P(A)|$.

משפט

אם $f: A \rightarrow B$ היא פונקציה על אז $|B| \leq |A|$.

הוכחה

מכיוון ש $f: A \rightarrow B$ היא פונקציה על אז לכל $b \in B$ $f^{-1}[\{b\}] \neq \emptyset$ ולכן לכל $b \in B$ ניתן לבחור

$a_b \in f^{-1}[\{b\}]$. נגדיר פונקציה $g: B \rightarrow A$ ע"י $g(b) = a_b$ הפונקציה היא חח"ע מכיוון שלכל

$b, c \in B$ $f^{-1}[\{b\}] \cap f^{-1}[\{c\}] = \emptyset$ ולכן לא יכול להיות אותו נציג לשתי קבוצות שונות.

הגדרה

נאמר שהפונקציה $\psi: P(A) \rightarrow P(A)$ היא מונוטונית עולה אם $C \subseteq D \leftarrow \psi(C) \subseteq \psi(D)$.

דוגמה

תהיי $A = \{1, 2, 3\}$ ואז $P(A) = \{\emptyset, \{1\}, \{2\}, \{3\}, \{1, 2\}, \{1, 3\}, \{2, 3\}, \{1, 2, 3\}\}$

נגדיר $\psi: P(A) \rightarrow P(A)$ באופן הבא:

$\psi(\emptyset) = \{1\}, \psi(\{1\}) = \{1, 2\}, \psi(\{2\}) = \{1\}, \psi(\{3\}) = \{1\}, \psi(\{1, 2\}) = \{1, 2\},$

$\psi(\{1, 3\}) = \{1, 2\}, \psi(\{2, 3\}) = \{1\}, \psi(\{1, 2, 3\}) = \{1, 2\}$

שימו לב שהפונקציה מונוטונית עולה וכן $\psi(\{1, 2\}) = \{1, 2\}$.

המשק
 coen
 5

משפט 6:

איחוד בן מניה של קבוצות בנות מניה הוא בן מניה.
כלומר, אם I קבוצה בת מניה ולכל $i \in I$ מתקיים A_i בת מניה אזי $\bigcup_{i \in I} A_i$ בת מניה.

הוכחה:

נמצא $f: \bigcup_{i \in I} A_i \rightarrow \mathbb{N} \times \mathbb{N}$ חח"ע.

לכל i קיימת $g_i: A_i \rightarrow \mathbb{N}$ חח"ע.

(אם A_i אינסופית – ברור, כי היא בת מניה;

אם A_i סופית – גם די ברור)

יהי $a \in \bigcup_{i \in I} A_i$.

כיצד נגדיר את $f(a)$?

נבחר את ה- i הקטן ביותר כך ש- $a \in A_i$.

כיוון ש- I בת מניה קיימת $h: I \rightarrow \mathbb{N}$ חח"ע.

נגדיר $f(a) = (h(i), g_i(a))$.

חח"ע: יהיו $a_1, a_2 \in \bigcup_{i \in I} A_i$ כך ש-

$$f(a_1) = f(a_2)$$

$$(h(i_1), g_{i_1}(a_1)) = (h(i_2), g_{i_2}(a_2))$$

$$h(i_1) = h(i_2)$$

$(h \text{ חח"ע}) \Downarrow$

$$i_1 = i_2$$

$$g_{i_1}(a_1) = g_{i_2}(a_2)$$

אבל $i_1 = i_2$ ובגלל ש- g_i חח"ע לכל i

$$a_1 = a_2$$

■